

Ministarstvo
finansija

Adresa: Ul. Stanka Dragojevića 2,
81 000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Godišnji izvještaj o obavljenim kontrolama za 2023. godinu

Mart 2024. godine

Sadržaj:

1. Rezime	2
2. Zakonodavni okvir	3
3. Osnov za vršenje nadzora nad radom društava za reviziju i ovlašćenih revizora	5
4. Kontrole rada društava za reviziju odnosno ovlašćenih revizora sprovedene u 2023. godini	6
5. Saradnja sa Savjetom za reviziju i ostale aktivnosti	8

1. Rezime

Nadzor rada društava za reviziju i ovlašćenih revizora je utvrđen Zakonom o reviziji („Sl. list CG“ br. 01/17). U skladu sa članom 42, nadzor nad sprovođenjem Zakona o reviziji i propisa donijetih na osnovu ovog Zakona vrši Ministarstvo finansija u okviru nadležnosti Direkcije za nadzor nad revizijom. Poslove inspekcijskog nadzora vrši ovlašćeno službeno lice Ministarstva u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Ministarstvo finansija je u skladu sa članom 45 Zakona o reviziji utvrdilo Godišnji plan kontrole društava za reviziju, odnosno ovlašćenih revizora za 2023. godinu (u daljem tekstu: Plan kontrole). Ovlašćeno službeno lice u Direkciji za nadzor nad revizijom je, nakon što je sprovedelo sve neophodne aktivnosti na pripremi Plana kontrole, isti dostavilo Savjetu za reviziju na davanje mišljenja. Savjet je na III Sjednici razmatrao Plan kontrole i na pripremljeni dokument dao pozitivno mišljenje.

Planom kontrole je bilo predviđeno sprovođenje 7 kontrola društava za reviziju sa visokim rizikom. Međutim, usljed ograničenih kadrovskih kapaciteta u Direkciji za nadzor nad revizijom ali i dužine trajanja perioda tokom kojeg su vršeni nadzori (postupci nadzora su započeli u julu), do kraja 2023.godine su sprovedene kontrole 3 društva za reviziju i kod jednog društva je kontrola bila u završnoj fazi. Na bazi sprovedenih nadzora, utvrđeno je da su kontrolisana društva za reviziju uskladila svoje poslovanje sa Zakonom o reviziji, Međunarodnim standardima revizije (MSR) i pravilima revizorske struke, da ispunjavaju uslove u pogledu kvaliteta angažovanih resursa u skladu sa Zakonom, te da nije bilo nepravilnosti vezanih za nezavisnost revizora i obračunavanje naknada za usluge revizije.

Nakon sprovedenih nadzora kod društava za reviziju i ovlašćenih revizora, sačinjen je Godišnji izvještaj o obavljenim kontrolama za 2023. godinu. Godišnji izvještaj se sastoji od pregleda izvršenih nadzora nad radom društava za reviziju i ovlašćenih revizora, kao i pregleda izvršenja Godišnjeg plana za 2023. godinu.

Takođe, u ovom dokumentu je dat kratak uvod u zakonodavni okvir u skladu sa kojim se vrše kontrole rada društava za revizija i ovlašćenih revizora, kao i aktivnosti koje su prethodile obavljanju kontrola. Dodatak ovom izvještaju su i aktivnosti koje je glavno ovlašćeno službeno lice imalo u 2023. godini a koje su se odnosile na edukaciju, profesionalno usavršavanje i saradnju sa Savjetom za reviziju.

2. Zakonodavni okvir

Poslove inspekcijskog nadzora vrši ovlašteno službeno lice Ministarstva finansija u skladu sa Zakonom o reviziji („Službeni list Crne Gore” br. 001/17 od 09.01.2017. godine) i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor. Poslovi nadzora rada društava za reviziju i ovlašćenih revizora se obavljaju u Direkciji za nadzor nad revizijom.

U 2023. godini je poslove nadzora rada društava za reviziju i ovlašćenih revizora obavljalo jedno lice, raspoređeno (postavljeno) na poslovima Glavnog ovlašćenog službenog lica, počev od druge polovine 2023. godine i jedno lice koje je po ovlašćenju ministra obavljalo iste poslove u ograničenom vremenskom periodu.

Naime, početkom 2023.godine Ministarstvo finansija je bilo suočeno sa činjenicom da Direkcija za nadzor nad revizijom je bila nefunkcionalna zbog nedostatka kadrova, s obzirom da više od godinu dana nijedno lice nije bilo raspoređeno na poslovima ovlašćenog službenog lica te se shodno tome nisu ni sprovodili poslovi nadzora. Uzimajući u obzir ozbiljnost i hitnost situacije, Ministarstvo finansija je tokom II kvartala 2023. godine iniciralo proceduru za popunjavanje 2 pozicije za ovlašćena službena lica u ovoj direkciji. Nakon sprovedenih oglasa za radna mjesta Glavno ovlašćeno službeno lice i Ovlašćeno službeno lice I, kao rezultat smo imali postavljenje Glavnog ovlašćenog službenog lica dok je oglas za drugu poziciju bio neuspješan. Imajući u vidu međunarodne standarde sprovođenja kontrole kao i dobru praksu u vršenju nadzora nad radom društava za reviziju kao i prethodno opisanu kadrovsku (ne)popunjenost u ovoj organizacionoj jedinici, ministar je rješenjem privremeno, tj. do popunjavanja sistematizovanih radnih mjesta u Direkciji za nadzor nad revizijom, ovlastio načelnicu Direkcije za računovodstvo da vrši poslove inspekcijskog nadzora odnosno da učestvuje u nadzoru nad radom društava za reviziju i ovlašćenih revizora u timu sa Glavnim ovlašćenim službenim licem. Tokom III kvartala 2023.godine je ponovljen javni oglas za popunjavanje pozicije Ovlašćeno službeno lice I i do kraja godine je procedura uspješno okončana.

Ovlašćeno službeno lice može biti lice koje ima najmanje pet godina iskustva na poslovima računovodstva i revizije. Pored obaveza i ovlašćenja utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, ovlašćeno službeno lice ima obavezu i ovlašćenje da naročito kontroliše da li društvo za reviziju, odnosno ovlašćeni revizor:

- 1) obavlja reviziju u skladu sa ovim zakonom, Međunarodnim standardima revizije i pravilima revizorske struke;
- 2) ispunjava zahtjeve nezavisnosti;
- 3) ima kvantitet i kvalitet angažovanih resursa u skladu sa standardima revizije;
- 4) ispunjava uslove za izdavanje dozvola za obavljanje revizije, odnosno za dobijanje licence;
- 5) poštuje etičke zahtjeve propisane Kodeksom etike za profesionalne računovođe; i
- 6) kontroliše način na koji obračunavaju naknade za usluge revizije.

Kontrola se sprovodi na objektivan način i po postupku koji isključuje sukob interesa između ovlašćenog službenog lica i društva za reviziju, odnosno ovlašćenog revizora koji je predmet kontrole.

Ovlašćeno službeno lice u postupku kontrole dužno je da pregleda dovoljan broj revizorskih dokumenata, odnosno uzoraka za testiranje radi obezbjeđenja kvalitetne i cjelovite kontrole primjenjujući Međunarodne standarde revizije i zahtjeve vezane za nezavisnost njihovog rada.

U skladu sa članom 47 Zakona, društvo za reviziju, odnosno ovlašćeni revizor koji je predmet kontrole dužan je da ovlašćenom službenom licu omogući pregled izvještaja o reviziji, dokumentacije na osnovu koje su izvještaji o reviziji sastavljeni i druge dokumentacije u skladu sa ciljem kontrole. Nakon završenog postupka nadzora, ovlašćeno službeno lice sačinjava izvještaj/zapisnik koji sadrži naročito nalaze i zaključke i dostavlja ga i društvu za reviziju, odnosno ovlašćenom revizoru koji je predmet kontrole.

Ovlašćeno službeno lice, kada utvrdi da društvo za reviziju ili ovlašćeni revizor ne postupa u skladu sa odredbama Zakona i pravilima revizorske struke, predlaže sljedeće mjere:

- 1) otklanjanje utvrđenih nepravilnosti;
- 2) izricanje dodatnih mjera potrebnih za otklanjanje nepravilnosti;
- 3) privremenu zabranu rada društvu za reviziju, odnosno ovlašćenom revizoru;
- 4) oduzimanje licence ovlašćenom revizoru odnosno dozvole za obavljanje revizije društvu za reviziju.

3. Osnov za vršenje nadzora nad radom društava za reviziju i ovlašćenih revizora

U skladu sa članom 45 Zakona o reviziji Ministarstvo finansija je u maju 2023.godine utvrdilo Plan kontrole društava za reviziju odnosno ovlašćenih revizora za 2023. godinu, na osnovu kojeg su vršeni nadzori. Postavljenjem Glavnog ovlašćenog službenog lica i donošenjem Plana kontrole, stekli su se preduslovi da Direkcija za nadzor nad revizijom može da sprovodi nadležnosti koje proističu iz Zakona o reviziji („Sl.list CG“ br. 01/17) odnosno otpočne sa aktivnostima inspekcijskog nadzora nad društvima za reviziju i ovlašćenim revizorima.

Izradi Plana je prethodila detaljna analiza rada društava za reviziju i ovlašćenih revizora. U sklopu aktivnosti na pripremi Plana kontrola rada revizora, Ministarstvo je svim registrovanim društvima za reviziju uputilo upitnike za revizorska društva i revizore sa ciljem prikupljanja informacija o ovlašćenim revizorima i društvima za reviziju, unutrašnjoj organizaciji društava za reviziju, njihovom odnosu sa drugim revizorima, pojedinačnim revizorskim angažmanima i analizi rizika, koje su bile korišćene kao osnova za planiranje budućeg vršenja nadzora nad radom društava za reviziju i ovlašćenih revizora.

Upitnik je sadržao pitanja koja se odnose na opšte informacije o društvima za reviziju (broj revizora, profesionalno iskustvo zaposlenih u društvu i sl.), informacije o vrstama usluga koje pružaju društva za reviziju, informacije o uspostavljenom sistemu kontrole kvaliteta kao i informacije o pojedinačnim angažmanima koji su ugovoreni u periodu od 01.01.2022. do 31.12.2022. godine. Tražene informacije o pojedinačnim angažmanima su se odnosile na tip angažmana, djelatnost, pravni status, ukupan prihod, da li je klijent entitet od javnog interesa, da li je povezano pravno lice, kao i informacije o revizorskom izvještaju i mišljenju koje je dato nakon obavljene revizije.

U Registru društava za reviziju koji vodi Ministarstvo, u momentu izrade Plana kontrola društava za reviziju odnosno ovlašćenih revizora bilo je registrovano 29 društava za reviziju, koji posjeduju dozvolu za obavljanje revizije u skladu sa Zakonom. Kod društava za reviziju, koja su odgovorila na upitnik (njih 27 aktivnih) angažovanu je 57 revizora sa licencom izdatom od strane Ministarstva. Dva društva za reviziju nijesu dostavila upitnik iz objektivnih razloga. Registar ovlašćenih revizora i Registar društava za revizija vodi i ažurira Ministarstvo.

Ministarstvo je obradilo informacije prikupljene iz upitnika, napravilo procjenu rizika po metodologiji i u skladu sa razvijenim indikatorima i pripremila Informaciju o ključnim pokazateljima aktivnosti društava za reviziju u 2022. godini. Na bazi rezultata procjene rizika po indikatorima, Planom za 2023. godinu je predviđeno vršenje nadzora 7 društava za reviziju sa visokim rizikom.

4. Kontrole rada društava za reviziju odnosno ovlašćenih revizora sprovedene u 2023. godini

Kontrole rada društava za reviziju i ovlašćenih revizora u 2023. godini su sprovedene na objektivan način i po postupku koji isključuje sukob interesa između ovlašćenog službenog lica i društva za reviziju, odnosno ovlašćenog revizora koji je predmet kontrole.

Ovlašćeno službeno lice u postupku kontrole je pregledalo dovoljan broj revizorskih dokumenata, odnosno uzoraka za testiranje radi obezbjeđenja kvalitetne i cjelovite kontrole, primjenjujući Međunarodne standarde revizije i zahtjeve vezane za nezavisnost njihovog rada.

Ovlašćeno službeno lice je nakon obavljenih kontrola sačinilo Zapisnik koji se sastoji od nalaza i zaključka i iste je dostavilo društvima za reviziju, odnosno ovlašćenim revizorima koji su bili predmet kontrole.

U skladu sa utvrđenim Planom kontrola za 2023. godinu, ovlašćeno službeno lice Ministarstva finansija je u toku 2023. godine izvršilo nadzor nad sljedećim društvima za reviziju:

1. Nadzor nad radom društva za reviziju PricewaterhouseCoopers d.o.o. Podgorica

U skladu sa čl. 49, 50, 51 i 52 Zakona o reviziji (Sl. list CG br. 001/17), ovlašćeno službeno lice Ministarstva finansija je sprovedo nadzor nad radom društva za reviziju PricewaterhouseCoopers d.o.o. Podgorica (PIB: 02656337), Bulevar Džordža Vašingtona br.98. Podgorica. Nadzor nad radom društva za reviziju, odnosno ovlašćenih revizora izvršen je u periodu od 25.07.2023. do 25.09.2023. godine. Rezultati kontrole i zaključci su se odnosili na ispunjenost uslova za obavljanje poslova revizije, kvantitet i kvalitet angažovanih resursa i usklađenost sa MSR, kao i na nezavisnost revizora u obavljanju revizije i obračunavanje naknada za usluge revizije.

U toku nadzora nijesu utvrđene nepravilnosti.

2. Nadzor nad radom društva za reviziju BDO d.o.o. Podgorica

U skladu sa čl. 49, 50, 51 i 52 Zakona o reviziji (Sl. list CG br. 001/17), ovlašćeno službeno lice Ministarstva finansija je sprovedo nadzor nad radom društva za reviziju BDO d.o.o. Podgorica (PIB: 02828235), Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br.149, Podgorica. Nadzor nad radom društva za reviziju, odnosno ovlašćenih revizora izvršen je u periodu od 31.08.2023. do 22.11.2023. godine. Rezultati kontrole i zaključci su se odnosili na ispunjenost uslova za obavljanje poslova revizije, kvantitet i kvalitet angažovanih resursa i usklađenost sa MSR, kao i na nezavisnost revizora u obavljanju revizije i obračunavanje naknada za usluge revizije.

U toku nadzora nijesu utvrđene nepravilnosti.

3. Nadzor nad radom društva za reviziju Certitudo d.o.o. Podgorica

U skladu sa čl. 49, 50, 51 i 52 Zakona o reviziji (Sl. list CG br. 001/17), ovlašćeno službeno lice Ministarstva finansija je sproveo nadzor nad radom društva za reviziju Certitudo d.o.o. Podgorica (PIB: 03321193), Marka Miljanova br.46A, Podgorica. Nadzor nad radom društva za reviziju, odnosno ovlašćenih revizora izvršen je u periodu od 20.11.2023. do 27.12.2023. godine. Rezultati kontrole i zaključci su se odnosili na ispunjenost uslova za obavljanje poslova revizije, kvantitet i kvalitet angažovanih resursa i usklađenost sa MSR, kao i na nezavisnost revizora u obavljanju revizije i obračunavanje naknada za usluge revizije.

U toku nadzora nijesu utvrđene nepravilnosti.

4. Nadzor nad radom društva za reviziju MV Konsalt d.o.o. Podgorica

U skladu sa čl. 49, 50, 51 i 52 Zakona o reviziji (Sl. list CG br. 001/17), ovlašćeno službeno lice Ministarstva finansija je sproveo nadzor nad radom društva za reviziju MV Konsalt d.o.o. Podgorica (PIB: 02686678), ulica Slobode br.26, Podgorica. Nadzor nad radom društva za reviziju, odnosno ovlašćenih revizora izvršen je u periodu od 6.11.2023. do 08.02.2024. godine. Rezultati kontrole i zaključci su se odnosili na ispunjenost uslova za obavljanje poslova revizije, kvantitet i kvalitet angažovanih resursa i usklađenost sa MSR, kao i na nezavisnost revizora u obavljanju revizije i obračunavanje naknada za usluge revizije.

U toku nadzora nijesu utvrđene nepravilnosti.

U nastavku je dat tabelarni prikaz izvršenja Godišnjeg plana, kao i period vršenja kontrola rada društava za reviziju i ovlašćenih revizora.

Red.br	Planirane kontrole	Izvršene kontrole	
1.	PricewaterhouseCoopers d.o.o. Podgorica	DA	period vršenja 25.07-25.09.2023.
2.	BDO d.o.o. Podgorica	DA	period vršenja 31.08-22.11.2023.
3.	Certitudo d.o.o. Podgorica	DA	period vršenja 20.11-27.12.2023.
4.	MV Konsalt d.o.o. Podgorica	DA	period vršenja 6.11.2023-08.02.2024.
5.	Eurorev d.o.o. Podgorica	NE	biće predmet nadzora u 2024. godini
6.	Racio-mont d.o.o. Podgorica	NE	biće predmet nadzora u 2024. godini
7.	HLB Mont Audit d.o.o. Podgorica	NE	biće predmet nadzora u 2024. godini

Kontrole rada društava za revizija i ovlašćenih revizora koje su bile planirane Planom kontrola za 2023. godinu a koje iz objektivnih razloga nisu mogle biti obavljene tokom 2023.godine, biće sprovedene u prvoj polovini 2024. godine.

5. Saradnja sa Savjetom za reviziju i ostale aktivnosti

Savjet za reviziju je Vladino tijelo od značaja za praćenje i unaprjeđenje revizorske prakse u Crnoj Gori. U tom smislu, naše razumijevanje sistema nadzora nad revizijom u Crnoj Gori je podrazumijevalo tijesnu saradnju Ministarstva – Direkcije za nadzor nad revizijom i Savjeta kao dvije komponente ovog sistema te je Glavno ovlašćeno službeno lice tokom 2023. godine imalo kontinuiranu komunikaciju i saradnju sa Savjetom.

U skladu sa članom 45 Zakona o reviziji, Ministarstvo donosi godišnji plan kontrole društava za reviziju odnosno ovlašćenih revizora i dostavlja Savjetu za reviziju na mišljenje. S tim u vezi, Glavno ovlašćeno službeno lice je prisustvovalo sjednicama Savjeta za reviziju na kojim je upoznao članove i predsjednika Savjeta sa aktivnostima preduzetim u cilju pripreme Plana kontrola za 2023. godinu, zatim ih upoznao sa predlogom Plana i metodologijom procjene rizika na bazi kojih je pripremljen Plan nakon čega su se članovi Savjeta pozitivno izjasnili na predloženi dokument. Na ostalim sjednicama Savjeta, ovlašćeno službeno lice je u kontinuitetu upoznavalo članove Savjeta sa tokom sprovođenja kontrola društava za reviziju kao i o rezultatima obavljenih kontrola. Takođe, određene sugestije Savjeta koje su upućene tokom održavanja sjednica su bile značajne kako za sami postupak sprovođenja pojedinačnog nadzora tako i generalno za uspostavljanje efikasnog sistema nadzora nad društvima za reviziju odnosno ovlašćenim revizorima.

Ministarstvo finansija, odnosno Direktorat za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola je tokom 2023. godine značajno intezivirao saradnju sa Svjetskom bankom na poljima računovodstva, finansijskog izvještavanja a naročito revizije i nadzora nad revizijom.

Glavno ovlašćeno službeno lice je tokom 2023.godine bilo učesnik na 3 događaja koji su bili organizovani od strane Centara Svjetske banke za reformu finansijskog izvještavanja (CFRR) i to:

- Regionalni forum za osiguranje kvaliteta revizije na temu „Poboljšanje kvalitete revizije u zemljama zapadnog Balkana kroz regionalnu saradnju” koji je održan u Beču u maju 2023. godine. Glavni ciljevi prvog Regionalnog foruma za osiguranje kvaliteta revizije su bili: razumjevanje kako Odbor evropskih tijela za nadzor revizije sprovodi procjene adekvatnosti, steći uvid u iskustvo Slovačke republike u implementaciji javnog nadzora revizije, osiguranje kvaliteta u skladu sa odredbama EU-a, itd;
- Početkom oktobra 2023. godine u Varšavi je organizovan događaj pod nazivom „Najbolje prakse u nadzoru nad radom revizije i izvršenjem njenih odluka: iskustva Poljske agencije za nadzor nad radom revizije”. Ovaj događaj je bio izvanredna prilika za sticanje znanja i vještina potrebnih za sprovođenje efektivnog nadzora nad društvima za reviziju jer su predstavnici Poljske agencije za nadzor nad radom revizije podijelili svoja iskustva iz prakse kao i metodologiju sprovođenja kontrola;
- Drugi Forum za provjeru kvaliteta revizije "Praktični primjeri javnog nadzora i kontrole kvaliteta revizije" dio puta ka Evropi: Program računovodstvenih reformi i

institucionalnog jačanja za mala i srednja preduzeća na zapadnom Balkanu (REPARIS za mala i srednja preduzeća) za Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Kosovo, Crnu Goru, Severnu Makedoniju i Srbiju. Ovaj događaj je početkom novembra održan u Skoplju gdje su pretstavljeni praktični primjeri javnog nadzora i kontrole kvaliteta revizije.

Prethodno pomenuti događaji i saradnja koju smo ostvarili sa Svjetskom bankom na polju nadzora nad revizijom je od izuzetnog značaja za Crnu Goru koja teži i predano radi na uspostavljanju efektivnog sistema nadzora nad revizijom koji će u konačnom da poveća kvalitet revizorskih angažmana i izvještaja i na taj način poveća povjerenje stakeholdera, zainteresovanih investitora i sveukupne javnosti u rad revizije.

Glavno ovlašćeno službeno lice je u 2023. godini pohađalo obuke u organizaciji Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore u trajanju od 3 radna dana. Na pomenutim radionicama stečena su znanja o osnovama vršenja nadzora nad radom društava za reviziju i ovlašćenih revizora. Takođe, u organizaciji ISRCG ovo lice je prisustvovalo Simpozijumu računovođa i revizora Crne Gore čija je glavna tema bila „Značaj efikasnosti računovodstveno-revizorske profesije u nestabilnim uslovima.”